

ZUID-ITALIË

van reizigers voor reizigers

ZUID-ITALIË

De wereld houdt niet op met draaien. Een wereldreiziger is de eerste om dat te beamen. Hoewel men geen inspanningen gespaard heeft om al de gegevens in deze gids uitgebreid te testen en te actualiseren, is het niet uitgesloten dat je ter plaatse vaststelt dat bepaalde gegevens in deze gids toch al opnieuw gewijzigd zijn. Veel adressen en suggesties in de Trotters zijn bovendien wat 'fragiel', juist omdat ze zo sympathiek en verrassend zijn. We zouden het daarom bijzonder op prijs stellen als je ons op de hoogte brengt van eventuele wijzigingen, zodat we de eerstvolgende herdruk op een correcte manier kunnen aanpassen. Dank bij voorbaat. Ons adres:

TROTTER

Uitgeverij Lannoo
Kasteelstraat 97
B-8700 Tielt

Uitgeverij Terra Lannoo
Postbus 97
NL-3990 DB Houten

E-MAIL: TROTTER@LANNOO.BE

WWW.TROTTERCLUB.COM

De prijscategorieën die in de Trottergidsen worden gebruikt, zijn steeds afgestemd op het land. Als je in een goedkoop hotelletje ongeveer € 25 betaalt, behoort een hotel waar je € 75 neertelt uiteraard tot de dure prijsklasse. De uitgever kan niet aansprakelijk worden gesteld voor eventuele fouten of de gevolgen ervan.

VERTALING Petra van Caneghem; 2017 Imago Mediabuilders

REISINFORMATIE VLAANDEREN EN NEDERLAND Wegwijzer, Brugge

OMSLAGONTWERP Studio Jan de Boer / Helga Bontinck

ONTWERP BINNENWERK Imago Mediabuilders

OMSLAGFOTO Gaspar Janos / Shutterstock

OORSPRONKELIJKE TITEL Le Routard – Italie du Sud

OORSPRONKELIJKE UITGEVER Hachette, Paris

DIRECTEUR VAN DE REEKS EN AUTEUR Philippe Gloaguen

STICHTERS Philippe Gloaguen en Michel Duval

ADJUNCT-REDACTEUR Benoît Lucchini en Amanda Keravel

REDACTEUR Olivier Page, Véronique de Chardon, Isabelle Al Subaihi, Anne-Caroline Dumas, André Poncelet, Marie Burin des Rozières, Thierry Brouard, Géraldine Lemauf-Beauvois, Anne Poinot, Mathilde de Boisgrollier, Alain Pallier en Fiona Debrabander

© Hachette (alle rechten voor vertaling, reproductie en bewerking gereserveerd voor alle landen),
Uitgeverij Lannoo nv, Tielt, 2018

© Cartografie Hachette Tourisme

WWW.LANNOO.COM

D/2018/45/536 - ISBN 978 94 014 4964 9 - NUR 512

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

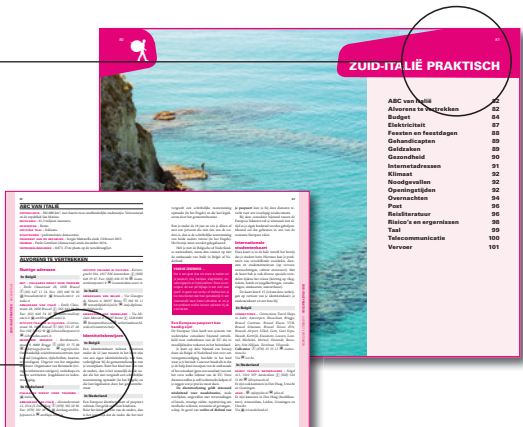
Op deze pagina's zetten we de toeristische highlights voor je op een rijtje – stuk voor stuk zijn het met recht topperavaringen die je niet mag missen!

In het hoofdstuk 'Mens, maatschappij, natuur en cultuur' gaan we dieper in op onder andere de geschiedenis, het cultureel erfgoed en de geografie van het land of gebied dat je bezoekt. Een ideale selectie om alvast thuis of tijdens de heenreis door te nemen.

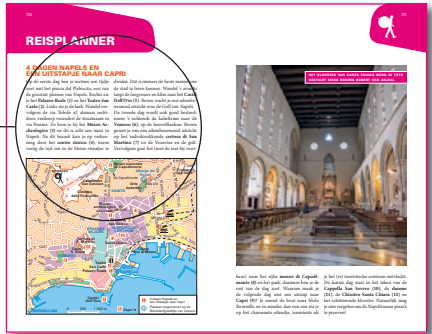
In het hoofdstuk 'Praktisch' vind je alle nuttige informatie over de bestemming. Lees er alles wat je moet weten over bijvoorbeeld verkeer en vervoer, geldzaken, taal en gebruiken.

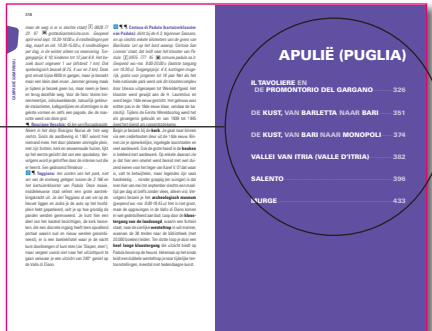
De gedeeltes die in twee kolommen zijn gezet bevatten nuttige informatie, zoals adresgegevens van instanties en webadressen ter voorbereiding op de reis.

HOE GEBRUIK JE DEZE GIDS?

De Reisplanner stelt uitgewerkte reisprogramma's voor om Zuid-Italië op de beste manier te ontdekken.

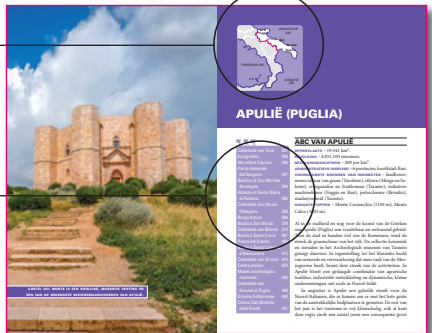

Door deze beknopte inhoudsopgave per deel van de gids te gebruiken hoef je niet telkens terug te bladeren naar de afgeleide inhoudsopgave voor in het boek.

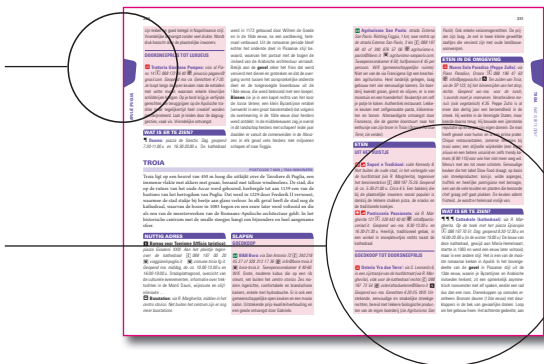

Op het kleine kaartje linksboven zie je in een oogopslag welk deel van het land of de regio het betreffende hoofdstuk beschrijft.

Op de eerste pagina van elk nieuw deel zijn de niet te missen bezienswaardigheden al in kaart gebracht met een pagina-verwijzing voor wie ze direct wil raadplegen.

Aan de rand van de pagina's zorgen een duimgreep en een kopregtel ervoor dat je direct ziet welke informatie er op de betreffende pagina wordt geboden.

Voor een herkenbare structuur en meer opzoekgemak is de volgorde van onderwerpen per stad of regio telkens hetzelfde: praktische informatie - informatie over verblijf: slapen, eten, iets drinken, uitgaan - informatie over de bezienswaardigheden.

WIST JE DIT?

Let op deze kaders voor interessante weetjes.

AANDUIDING TROTTERTIPS

- trottertip
  interessant
  niet te missen

VERKLARING VAN DE SYMBOLEN

algemeen	informatie	snackbar
autoverhuur	kindvriendelijk	strand
bank	koffie- of theehuis	taxi
busstation	livemuziek, concert	theater
café, bar	luchthaven	treinstation
camping	metrostation	voorzieningen voor rolstoelgebruikers
consulaat	ontbijt	wandelen
dansen	parkeren	winkelen
duiklocatie	patisserie	Unesco-werelderfgoed
internetcafé	postkantoor	zwemgelegenheden
fietsen te huur	restaurant	telefoonnummer
haven	roken verboden	website
honden toegestaan	slapen	e-mailadres
ijs salon	skistation	

INHOUD

INLEIDING	12	Noodgevallen	92
VEELGESTELDE VRAGEN	14	Openingstijden	92
TOPERVARINGEN	16	Overnachten	94
MENS, MAATSCHAPPIJ, NATUUR EN CULTUUR	29	Post	96
Beroemde personen	30	Reisliteratuur	96
Bevolking	32	Risico's en ergernissen	98
Cultureel erfgoed	33	Taal	99
Drank	35	Telecommunicatie	100
Economie	39	Vervoer	101
Film	40	REISPLANNER	110
Geografie	41	CAMPANIË (CAMPANIA)	
Geschiedenis	43		
Keuken	58	ABC van Campanië	119
Literatuur	67	NAPELS EN OMGEVING	122
Maffia	68	Napels (Napoli)	122
Media	71	DE GOLF VAN NAPELS: VAN NAPELS NAAR CUMAE	198
Milieu	72	Campi Flegrei (Flegreïsche Velden)	198
Roken	73	Pozzuoli	201
Tarantella	73	Lago d'Averno (Meer van Averno)	203
Werelderfgoed van Unesco	74	Baia	204
Zeden en gewoonten	75	Bacoli	205
REIZEN NAAR ZUID-ITALIË	76	Cumae (Cuma)	206
ZUID-ITALIË PRAKTISCH	81		
ABC van Italië	82		
Alvorens te vertrekken	82		
Budget	84		
Elektriciteit	87		
Feesten en feestdagen	88		
Gehandicapten	89		
Geldzaken	89		
Gezondheid	90		
Internetadressen	91		
Klimaat	92		

DE GOLF VAN NAPELS: VAN NAPELS NAAR POMPEÏ 207

Ercolano (Herculaneum)	207
Vesuvius	213
Pompei (Pompeï)	215
Torre Annunziata	231

DE EILANDEN 233

Capri	234
Ischia	247
Procida	258

VAN DE GOLF VAN NAPELS NAAR DE GOLF VAN SALERNO 262

SORRENTO EN ZIJN SCHIEREILAND	262
Sorrento	262
Het schiereiland van Sorrento	270

DE AMALFITANSE KUST (COSTIERA AMALFITANA) 272

Positano	273
Praiano	282
Amalfi	284
Ravello	290
Maiori en Minori	296
Salerno	298
Vietri Sul Mare	305
Cava de' Tirreni	306

ZUID-CAMPANIË 308

Paestum	308
Parco Nazionale del Cilento e Vallo di Diano (Nationaal Park van de Cilento en Vallo di Diano)	316

APULIË (PUGLIA)

ABC van Apulië

321

IL TAVOLIERE EN DE PROMONTORIO DEL GARGANO 326

Foggia	327
Troia	330
Lucera	332
Van Manfredonia naar Vieste	335
Vieste	337
Peschici	339
Van Peschici naar Rodi Garganico	341
Rodi Garganico	342
Isole Tremiti (Trematische Eilanden)	343
Vico del Gargano	346
Monte Sant'Angelo	348

DE KUST, VAN BARLETTA NAAR BARI 351

Barletta	351
Trani	353
Molfetta	359
Bari	361

DE KUST, VAN BARI NAAR MONOPOLI 374

Polignano a Mare	375
Monopoli	378

**VALLEI VAN ITRIA
(VALLE D'ITRIA)**

Alberobello	382
Locorotondo	385
Martina Franca	386
Cisternino	390
Ostuni	392

SALENTO 396

Brindisi	396
Lecce	400
Grecia Salentina	410
Otranto	412
De kust tussen Otranto en Leuca	415
De kust tussen Leuca en Gallipoli	419
Gallipoli	421
De kust tussen Gallipoli en Taranto	425
Taranto	428

MURGE 433

Gioia del Colle	433
Noci	434
Altamura	435
Gravina di Puglia	437
Castel del Monte	441
Ruvo di Puglia	444

BASILICATA

ABC van Basilicata	447
Matera	448
Ionische kust	463

Aliano	466
Lucanische Dolomieten	468
Parco Nazionale del Pollino (Nationaal Park Pollino)	469
Maratea	471

**CALABRIË
(CALABRIA)**

ABC van Calabrië	481
------------------	-----

**HET NOORDEN
VAN CALABRIË** 482

Cosenza	482
Parco Nazionale della Sila (Nationaal Park Sila)	485
Ionische kust	487

**HET ZUIDOOSTEN
VAN CALABRIË** 492

Stilo	492
Gerace	493

**HET ZUIDWESTEN
VAN CALABRIË** 496

Tropea	496
Scilla	500
Reggio Calabria	502
Massief van de Aspromonte	508

REGISTER 514

KAARTEN EN PLATTEGRONDEN

Afstanden tussen de steden	107	Napels – plattegrond II	126-127
Amalfi	285	Napels – plattegrond III	128-129
Apulië, overzichtskaart	324-325	Napels – plattegrond IV	130-131
Bari	363	Napels – Spaanse wijken – detailkaart II	135
Basilicata, overzichtskaart	449	Napels – vervoer	141
Brindisi	399	Paestum	310
Calabrië, overzichtskaart	483	Pompeï – de opgravingen, detailkaart	224-225
Campanië, overzichtskaart	120-121	Pompeï – de stad	216-217
Capri, het eiland, overzichtskaart	236-237	Positano	275
Flegreïsche velden, overzichtskaart	199	Procida	259
Gallipoli	423	Promontorio del Gargano,	
Gravina di Puglia	439	overzichtskaart	328-329
Herculaneum	209	Reisplanner	110, 113, 115
Ischia, de stad	251	Salento, overzichtskaart	397
Ischia, het eiland, overzichtskaart	249	Salerno	300-301
Italië, treinverbindingen in	102	Sentiero degli Dei, overzichtskaart	280-281
Lecce	403	Sorrento, het schiereiland en de	
Lucera	333	Amalfitaanse kust, overzichtskaart	263
Maratea, overzichtskaart	473	Sorrento	264-265
Martina Franca	387	Topervaringen	17
Matera	450-451	Trani	354-355
Napels – Centrum – detailkaart I	132-133	Zuid-Italië, overzichtskaart	78-79
Napels – plattegrond I	124-125		

INLEIDING

Het zuiden van Italië is een streek met een divers landschap en een gevarieerde cultuur. In **Campanië** is er natuurlijk de grote troef **Napels**, de Italiaanse metropool met trefende contrasten. De versleten woningen steken sterk af tegen de weelde en de overdaad van de barok, een periode waarin de stad bloeide en die zorgde voor een vruchtbare originele en artistieke cultuur. Liefhebbers van oude stenen komen aan hun trekken in intacte antieke steden als **Pompeï** en **Herculaneum**, twee van de drukstbezochte archeologische vindplaatsen ter wereld. En dan is er natuurlijk de schitterende **baai van Napels** met de beroemde eilanden: **het luxe-euze Capri**, **het kuuroord Ischia** en **het geheimzinnige Procida**. Tot slot ontdek je aan de **Amalfitaanse kust** een van de weelderigste landschappen van Italië.

**ALS JE NIET VAN
ITALIË HOUDT,
BEN JE NIET MEER
DAN EEN BARBAAR**
– FÉLICIEEN MARCEAU

In het naburige **Apulië** maak je kennis met een Italië dat minder monumentaal en minder opzichtig is. Hier gaan de stenen gebouwen mooi op in het landschap, zie je de iconische daken van de *trulli* overal opduiken en ruik je het zeezout in de lucht.

Het **discrete Basilicata** heeft de bezoeker heel wat te bieden. De regio ontvangt je rustig en met een glimlach. Wat denk je van de boeiende en unieke stad aan zee **Matera**, uniek

aan de kust die bespaard is gebleven van het massatoerisme? Wie houdt van rust en natuur, komt hier graag steeds opnieuw terug. En **Calabrië**? De regio ligt helemaal onderaan in de laars en is een rustige plek. Je vergeet dat **de zee hier paradijselijk blauw** is, dat je in de bergen schitterend kunt wandelen en dat je in de hoofdstad Reggio Calabria een indrukwekkend archeologisch museum bezoekt, waar de twee beroemde **bronzen beelden van Riace staat**, de trots van de hele regio.

*De legendarische faraglioni
voor de kust van Capri*

Pulcinella, Napolitaans theaterfiguur

Het dorp Tropea in Calabrië

VEELGESTELDE VRAGEN

WELKE DOCUMENTEN HEB JE NODIG?

Inwoners van de EU, ook minderjarigen, hebben genoeg aan een geldige identiteitskaart of een paspoort.

WAT IS HET BESTE SEIZOEN OM NAAR HET ZUIDEN VAN ITALIË TE GAAN?

Het voor- en naseizoen (mei-juni en september-oktober). Het weer is dan aangenaam en niet te warm en in die periodes zijn er minder toeristen dan midden in de zomer (vooral in augustus is het er erg druk, omdat dan de meeste Italianen op vakantie gaan).

IS HET LEVEN ER DUUR?

Dat hangt af van de streek waar je naartoe gaat (toeristisch of niet) en het seizoen waarin je gaat. Je moet rekening houden met hoge verblijfkosten en dure benzine, maar verder is het dagelijkse leven er goed-

koper dan in het noorden van Italië. De levensstandaard is hier ook een stuk lager.

KUN JE JE IN ZUID-ITALIË GOED VERPLAATSEN ALS JE NIET OVER EEN AUTO BESCHIKT?

Zuid-Italië kun je goed verkennen met de trein, de bus en zelfs de boot, vooropgesteld dat je de tijd hebt. In Napels is het gebruik van een auto absoluut af te raden, de grootste archeologische vindplaatsen zijn gemakkelijk bereikbaar met een regionale trein. Als je de platgetreden paden wilt verlaten of het platteland wilt verkennen, is een auto wel praktisch natuurlijk, vooral in Basilicata, Apulië en Calabrië.

ZIJN ER VEILIGHEIDSPROBLEMEN?

Wees vooral op je hoede in de oude binnensteden van Napels, Bari en Taranto. Je kunt het beste niets in je auto laten liggen, want

KINDEREN DOE JE EEN PLEZIER DOOR
GEREGELD EEN DAGJE STRAND IN TE LASSEN.

ONTDEK PER BOOT DE GROTTEN LANGS HET EILAND CAPRI.

autoinbraken komen regelmatig voor. Matera daarentegen staat bekend als een bijzonder veilige stad. Over de maffia hoef je je geen zorgen te maken, die houdt zich niet met toeristen bezig.

IS ER EEN TIJDSVERSCHIL?

Nee, zowel in de winter als in de zomer loopt de tijd gelijk met die in België of Nederland. Ook hier wordt op de zomer- en wintertijd overgeschakeld.

MOET JE BEPAALDE GEZONDHEIDS-VOORZORGEN IN ACHT NEMEN?

Nee, op de gebruikelijke vaccinaties na. Neem in de zomer zeker muggenmelk mee.

IS HET ER LEUK VOOR DE KINDEREN?

De rijkdom aan erfgoed zou weleens te veel kunnen worden voor je kroost. Zorg voor

afwisseling en wissel bezoeken aan drukke musea af met mooie wandelingen en een middagje aan het strand. Wat eten betreft, is Italië heel kindvriendelijk, met pizza's, pasta en overheerlijke ijsjes. Zoek naar het symbooltje in deze gids.

MOET JE ITALIAANS KENNEN OM GOED BEGREPEN TE WORDEN?

Zoals overal is het ook hier verstandig om een paar woorden van de taal te kennen om de communicatie met de plaatselijke inwoners vlot te laten verlopen. Jongeren spreken steeds vaker Engels.

IS DE WARMTE ER SOMS ONDRAAGLIJK?

Ja, in juli en augustus kan het bijzonder warm worden, vooral in Apulië, Calabrië en Basilicata. De temperaturen stijgen er dan regelmatig tot 50 °C.

18 TOPERVARINGEN

1 BEKLIM DE HEUVEL VAN VOMERO NAAR HET KARTUIZERKLOOSTER VAN SAN MARTINO EN GENIET VAN HET UITZICHT OVER DE GOLF VAN NAPELS, MET DE VESUVIUS IN DE VERTE

Het klooster met zijn pinacothek blijft een niet te missen bestemming op je lijstje.

Blz. 187

Goed om te weten: als je de Vesuvius van dichtbij wilt zien, neem je een van de twee bussen die elke ochtend vertrekken met EAV Bus (1½ uur rijden)

W unicocompania.it

W parconazionaledeivesuvio.it.

2 MAAK KENNIS MET DRIEDUIZEND JAAR GESCHIEDENIS VAN NAPELS IN HET ARCHEOLOGISCH MUSEUM

Hier huizen de schitterende collectie Farnese en het charmante 'geheime kamertje' met schilderijen, beeldhouwwerken en mozaïeken met erotische thema's, gebruikt als inwijding maar ook met religieuze doeleinden.

Blz. 153

3 LAAT JE ONTROEREN DOOR DE GESLUIERDE CHRISTUS IN DE CAPPELLA SANSEVERO IN NAPELS, DE VERBAZINGWEKKENDE GRAFKAPEL MET PRACHTIGE LAATBAROKKE BEELDEN, WAARONDER EEN SCHITTERENDE 'KUISHEID' VAN ANTONIO CORRADINI

De schat van Spaccanapoli ligt goed verborgen in een *vicolo* achter San Domenico.

4 Blz. 166

3

4 GA NIET WEG UIT NAPELS ZONDER DE AUTHENTIEKE NAPOLITAANSE PIZZA GEPROEFD TE HEBBEN.

De koningin van de stad proef je uit het vuistje, opgevouwen als een 'zakdoekje'. Bestel ook de kroketjes, een lokale traditie die wil dat je uit het vuistje kaasballetjes met mozzarella (*croche*), *arancini* en andere gefrituurde balletjes oppeuzelt. *Blz. 143, 149, 169, 176, 186, 190*

5

5 VOEL HET HART VAN DE STAD KLOPPEN IN DE STEEGJES IN DE SPAANSE WIJKEN VAN NAPELS

Een echt openluchttheater. Maak kennis met de bewoners, de straten waarin kerken en schitterende paleizen broederlijk naast volkse, verkommerde gebouwen staan. De straat is hier een doorsnede van het leven: de was hangt te drogen voor de ramen, de vespas ronken door de *vicoli* (typische straatjes in het oude, volkse Napels) en de ambachtslieden zitten voor de deur van hun winkeltje. *Blz. 167*

6

AAN DE KUST

6 LOOP OVER HET TERREIN MET DE OPGRAVINGEN VAN POMPEÏ, EEN AANGRIJPEND GETUIGENIS OVER HET LEVEN IN DE OUDHEID

De stad van 66 ha met een bloeiend handelsleven, moet ooit onderdak geboden hebben aan 20.000 tot 25.000 inwoners. Op 24 augustus 79 werd ze echter bedolven onder het as van de Vesuvius. De lijkwade van as zorgde ervoor dat deze Romeinse stad met een uitzonderlijke uitstraling bewaard is gebleven. *Blz. 222*

7 KLIM OP CAPRI TOT AAN DE MONTE TIBERIO EN GENIET VAN HET UITZONDERLIJKE UITZICHT OVER DE GOLF VAN NAPELS

En mis ook dat andere dorpje niet, Anacapri, nog authentieker en hoog in de bergen. Hoe

dieper je de met wijngaarden, pijnbomen en struiken begroeide en met verloren villa's bezaaide bergen intrekt, hoe meer het gekunstelde plaats maakt voor het authentieke. Als de föhn 's avonds de bomen streelt en jij de witgekalkte doorgangetjes inloopt, krijg je het echte gezicht van het eiland te zien. *Blz. 243*

8 FLANEER EEN DAGJE OP HET BEKOORLIJKE EILAND PROCIDA, VER VAN DE DRUKTE VAN NAPELS EN GROTE ZUS CAPRI

Laat het massatoerisme voor wat het is en ontdek het mooiste en authentiekste van de drie eilanden in de Golf van Napels, bewoond door vissersfamilies. De tijd lijkt er stil te staan, net als de zon. Procida doe je aan om even van het leven van alledag te proeven, niet als je een verstokte toerist bent. *Blz. 258*